

Område: Sundhedsområdet
Afdeling: Planlægning og Udvikling
Journal nr.: 10/2105
Dato: 9. september 2013
Udarbejdet af: Christine Lund Momme
E-mail: Christine.Lund.Momme@rsyd.dk
Telefon: 76631679

Notat

Fordele og ulemper ved mammografiscreening

Baggrunden for mammografiscreening

Folketinget vedtog i 1999 en ændring af lov om sygehusvæsenet, som forpligtigede de daværende amter til at indføre mammografiscreening senest i 2010. I forlængelse af kræftplan II blev regeringen og Dansk Folkeparti enige om at fremrykke denne frist for udbredelse af mammografiscreening til kvinder i aldersgruppen 50-69 år, til opstart i 2007.

Af Sundhedsloven fremgår følgende:

*"§ 85. Regionsrådet tilbyder hvert andet år brystundersøgelse til kvinder, som er mellem 50 og 69 år, og som har bopæl i regionen, jf. § 277, stk. 9.
Stk. 2. Undersøgelsen omfatter røntgenundersøgelse (mammografi)."*

Formålet med at indføre mammografiscreening for alle kvinder mellem 50 og 69 år har ikke været at reducere antallet af kvinder, der bliver ramt af brystkræft, men derimod at afsløre brystkræft hos kvinderne i en tidligere fase, hvilket vil sige før symptomerne indtræder og før sygdommen spredt sig. Ved at identificere brystkræft på et tidligere stadie, vil det forøge muligheden for, at kvinderne overlever sygdommen. Man kan således ved en mammografiscreening påvise selv mindre svulster, og ved kontinuerlige screeninger over tid for kvinder i aldersgruppen, vil også mindre forandringer kunne identificeres (kilde: Sundhed.dk og Cancer.dk).

Argumenter for og imod mammografiscreening

Der er såvel nationalt som internationalt drøftelser om, hvorvidt fordelene ved mammografiscreening opvejer de ulemper, der er forbundet med screeningsprogrammet.

Forskere ved Det Nordiske Cochrane Center stiller sig tvivlende overfor den positive effekt forbundet med mammografiscreening, idet en række undersøgelser har vist, at screeningen, udover at vække unødvendig bekymring hos nogle kvinder, endvidere medfører, at ca. 500 kvinder årligt får fjernet brystet helt eller delvist på baggrund af unødigt kræftdiagnose. Dette skyldes, at det, man betragter som et forstadium til brystkræft, i nogle tilfælde aldrig udvikler sig til brystkræft. Dertil kommer, at kvinder, som på baggrund af en unødigt kræftdiagnose modtager behandling i form af bl.a. stråleterapi og kemoterapi, har risiko for at udvikle følgesygdomme som bl.a. hjertesygdomme på baggrund heraf.

Forskere ved Det Nordiske Cochrane Center anfægter endvidere evidensen for, at kvinder, der går til mammografiscreening, lever længere end kvinder, der ikke deltager i screeningen.

Kræftens Bekæmpelse såvel som en række fageksperter på mammografiscreeningsområdet, herunder bl.a. ledende overlæge ved Mammakirurgisk klinik, Aalborg Universitetshospital, Jens Peter Garne, forholder sig til de indvendinger, der er i forhold til mammografiscreening. Det er dog stadig holdningen hos disse, at fordelene ved mammografiscreening langt overstiger ulemperne.

Ifølge Kræftens Bekæmpelse kan man hos kvinder, der får foretaget en mammografiundersøgelse, opdage selv meget små celleforandringer, og jo tidligere brystkræft opdages, desto større er sandsynligheden for, at kræften ikke har spredt sig, hvorved chancerne for helbredelse øges. Dertil kommer, at man ved meget små og tidligt opsporede knuder har langt større chance for at foretage en brystbevarende operation, hvorved kvinderne undgår at få fjernet hele brystet, og samtidig kan modtage en mere skånsom behandling.

Sundhedsstyrelsen har på baggrund af en række nationale og internationale videnskabelige undersøgelser, der dokumenterer, at mammografiscreening redder liv, foretaget en afvejning af fordelene og ulemperne ved screeningsprogrammet. På den baggrund anbefaler de, at kvinder mellem 50 og 69 år tager imod tilbuddet om tidlig opsporing af brystkræft. Dette fremgår af den netop reviderede pjece om mammografiscreening, som er vedlagt nærværende punkt som bilag. I samme pjece refereres til en engelsk rapport om mammografiscreening, der dokumenterer, at for hver 1.000 kvinder, der screenes, forebygges dødsfald som følge af brystkræft hos 6 af disse.

Mammografiscreeningstilbuddet i Region Syddanmark

I Region Syddanmark er der en målsætning om, at så mange kvinder som muligt vælger at tage imod tilbuddet om mammografiscreening, hvorfor der i tilrettelæggelsen af screeningen er valgt en decentral model. Der foregår derfor både screeninger på de fire sygehusenheder samt i de fire mammografibusser, regionen har anskaffet, som i løbet af screeningsperioden stopper i 11 jyske og 9 fynske byer. Formålet hermed er at sikre, at kvinderne i målgruppen har så let adgang til screening som muligt, således at flere vil tage imod tilbuddet.

I de to screeningsrunder, der har været foretaget siden regionernes tilblivelse, har deltagelsesprocenten i Region Syddanmark ligget markant over den nationale deltagelsesprocent. I runde et var deltagelsesprocenten i Region Syddanmark på 81,1 %, mens den nationalt var på 75 %, og i runde to, som blev afsluttet medio 2012, var deltagelsesprocenten på nationalt niveau på 76,4 %, mens den i Region Syddanmark var på 82,4 %.

Status på IT-projekt angående indkaldelse, fleksibel booking og billedgranskning

Regionen har i starten af 2013 igangsat et IT-projekt på mammografiscreeningsområdet, der, udover at kvalitetssikre screeningsindsatsen, også har til formål at gøre det endnu mere enkelt for de syddanske kvinder at deltage i mammografiscreeningen. Projektet har derfor afdækket mulighederne for fleksibel elektronisk booking til mammografiundersøgelser samt søgt at kvalitetssikre arbejdsgangene mellem de involverede regionale enheder i forbindelse med screeningsarbejdet. Umiddelbart før sommerferien har Region Syddanmark i regi af Sygehus Lillebælt på baggrund af annoncering anskaffet et it-system til indkaldelse/booking af kvinder til mammografiscreening. Den valgte IT-løsning, CareStream, søger at mindske papirsarbejdsgange mellem involverede regionale enheder i screeningsarbejdet med det formål at mindske fejlkilder, og giver samtidig mulighed for, at kvinderne nemt og via internettet (<https://mammo.rsyd.dk>) kan ombooke deres screeningstid. Løsningen forventes ibrugtaget den 11. november 2013 og på samme tidspunkt vil ombooking mv. via ovenstående hjemmesideadresse være muligt. I perioden indtil da arbejdes der på, at systemet implementeres på de enkelte enheder, samt at personalet og superbrugerorganisationen uddannes til at kunne betjene systemet.